Kirkerådets veiledning til symboler på stola

Helt fra kristendommens første tid har kirken gjort bruk av visuelle symboler for å uttrykke troens innhold. Brukt på kirketekstilene skal symbolene, sammen med kirkeårets liturgiske farger, formidle kristen tro og tradisjon.

Kirketekstilenes hensikt er å hjelpe dem som gjør tjeneste og øvrige deltakere til konsentrasjon om gudstjenesten og kirkelige handlinger.

Stolaen er et tegn eller et symbol på vigsling til tjeneste, og korset, som det viktigste symbolet på stolaen, markerer denne tjenesten i den kristne kirke.

Korset på stolaen vil som hovedregel være det latinske eller det greske. Dette er i tråd med gammel kirkelig tradisjon og uttrykker stolaens sentrale funksjon. Gjennom å bære den korsmerkede stolaen markerer bæreren at han/hun har underlagt seg kirkens kall til tjeneste.

Å lage stolaer forutsetter innsikt i og forståelse for de teologiske, de liturgiske, de estetiske, de historiske og de håndverksmessige sidene ved utformingen. I kirkens tradisjon har det ved siden av korset vært rom for dekor og symboler i og på kirketekstilenes stoff. I vår tid er stolaene oftest enkelt utført, men noen ønsker stolaer med symboler i tillegg til korset.

På rettstilt stola teller to like kors som ett når de er plassert i samme høyde på stolpene. Brukes bare ett symbol, skal dette plasseres på ”hjertesiden”.

På skråstilt stola anbefales det å plassere eventuelle andre symboler nederst på den fremste stolpen.

Utforming av stola med symboler skal være godkjent av biskopen før stolaen blir laget eller anskaffet.

1. Kors

Korset er kristendommens hovedsymbol. Det står først og fremst for Kristus, men også for den troende i Kristi følge. Særlig naturlig er det å bruke dette symbolet for den som har gått inn under "Kristi åk". Det finnes mange korsformer. Korset skal ikke blandes med andre symboler, men fremstilles rent. Det latinske korset og det greske korset er spesielt godt egnet. På en rettstilt stola skal korset brukes foran i brysthøyde. Det greske korset kalles ”nakkekorset” og er egnet i nakken eller på skulderen fordi det minner om den særlige tjenesten den vigslete står i.

Kors bør ikke plasseres på den skrå delen av skråstilt stola.

Revidert symbolliste for Den norske kirke 2015

Spesielt egnet som kors på stola:	Beskrivelse	Kan brukes på farge:	Plassering
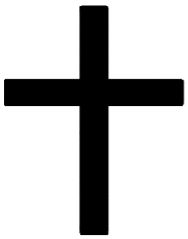	**Det latinske korset**, hvor tverrbjelken er kortere enn den stående bjelken. Det forteller om Kristi lidelse og seierrike død.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*
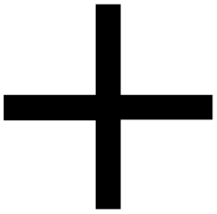	**Det greske korset**, der de fire korsarmene er like lange, er kjent alt fra første kristne tid. Dette korset er særlig egnet som kors i nakken eller på skulderen på stolaer.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe, nakke eller skulder.*
Andre korsformer for stola:			
	Gaffelkors eller **Ypsilonkors** (etter den greske bokstav Y, ypsilon) passer særlig godt på messehakler. Det finnes i to hovedformer, med og uten strek midt i Y'en. Det er eksempler på at gaffelkorset kan tolkes som et uttrykk for treenigheten.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*
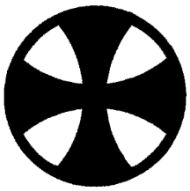	**Innvielseskors** består av et likearmet kors som er omsluttet av en ring, evighetsmerket.	*Primert rødt*	*Rett stolpe*
	Ankerkors er også et likearmet alternativ som særlig understreker korset som håpsymbol.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*
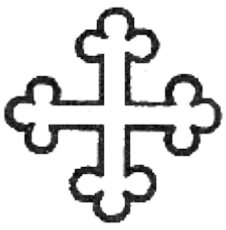	**Kløverbladkors** eller Lasaruskors symboliserer treenighetstanken. Kløverblad er et treenighetssymbol, og som avslutning på korsarmer finnes det på flere typer kors, også på latinske kors**.**	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*

Godkjent av NFG

Illustrasjon	Beskrivelse	Kan brukes på farge:	Plassering
	Misjonskors, evangeliekors og **Jerusalemskors** består av et hovedkors med fire mindre kors på eller mellom korsarmene.	*Primert hvitt og rødt*	*Rett stolpe*
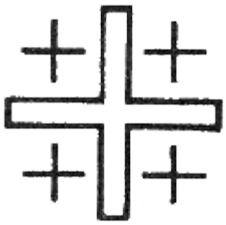	Hovedkorset symboliserer Kristus, de fire mindre de fire evangelistene eller de fire himmelretninger. Den versjonen som har kors på hver arm kalles ofte Jerusalemkors. Dette har ofte fire Tau-kors som armer på hovedkorset. Jerusalemskorset oppstod på 1100-tallet som tegn for korsfarere.		
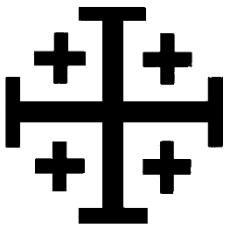			
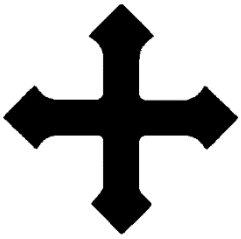	**Olavskors** er en variant av kløverbladskors med spisser.	*Primert rødt*	*Rett stolpe*
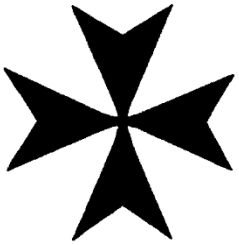	**Malteserkors** eller **Johannitterkors** har vært diakonenes merke i moderne tid. De åtte spissene representerer de åtte saligprisningene eller de åtte dydene Malteser- og Johannitter-ridderne etterstreb (trofasthet, fromhet, frimodighet, tapperhet, heder og ære, dødsforakt, omsorg for fattige og syke og omsorg for kirken).	*Alle fire farger*	*For skråstola på skulder eller nederst rett del.*
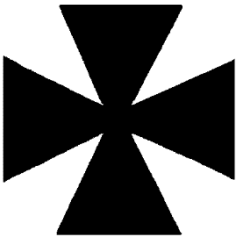	**Georgskors** er utformet som et likearmet kors som tydelig smalner innover mot midten, men uten malteserkorsets spisser ytterst. Dette korset bør ikke utformes i rødt.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*

Revidert symbolliste for Den norske kirke 2015

Illustrasjon	Beskrivelse	Kan brukes på farge:	Plassering
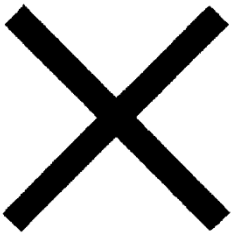	**Andreaskors** minner om bokstaven X og talltegnet for ti. Etter legenden ble apostelen Andreas korsfestet på et slikt kors.	*Primert rødt*	*Rett stolpe*
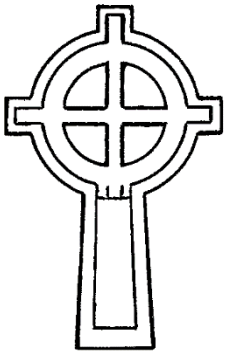	**Ringkors** eller **keltisk kors** er et latinsk kors med en sirkel rundt korsets sentrum. Er brukt i forbindelse med både minnes-merke og gravmonumenter. Utbredelsen har vokst i takt med den økte interessen for keltisk religiøsitet. Finnes i mange varianter.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*
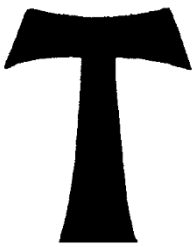	**T-kors** (uttales taukors) eller **Antoniuskors**, egyptisk kors. Etter legenden brukte eremitten St. Antonius dette korset til å fordrive demoner. Senere tok Frans av Assisi dette korset i bruk som symbol på troskap til Kristus og løftet om å tjene de fattige og syke.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*
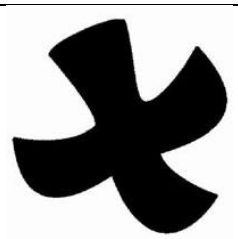	**Taizes duekors** er et kors som kombinerer symbolene for Den hellige ånd og fred i form av en due og et likearmet kors.	*Rødt, kan vurderes på hvitt og grønt.*	

Godkjent av NFG

2. Andre symboler:

Illustrasjon	Beskrivelse	Kan brukes på farge:	Plassering
	Chi Rho utgjør de to første bokstavene i det greske ordet for Kristus, og er et av de eldste kristusmonogram vi kjenner til. Med denne bakgrunn står det som et klart kristussymbol.	*Alle fire farger*	*Rett stolpe*
	Kors sammen med anker og hjerte blir et uttrykk for tro, håp og kjærlighet hvor korset står for troen (1. Kor. 13,13).	*Hvitt, rødt og grønt*	
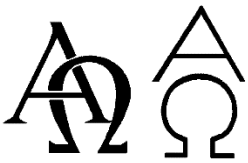	**Alfa og Omega** er første og siste bokstav i det greske alfabetet. De fremhever Kristus som den første og den siste (Åp. 21,6). Alfa og Omega skal kun brukes en gang på samme stola, enten samlet på den ene stolpen eller på begge stolpene i leseretning for menigheten.	*Alle fire farger*	
Stola med symbol under denne streken krev godkjenning av biskopen.			
	Tornekrone knyttes til Jesu lidelse, som Kristi kongekrone.	*Fiolett*	
	Trekant er det mest vanlige av treenighetssymbolene. En likesidet trekant forutsettes å stå alene uten noen form for kombinasjon med andre symboler, bortsett fra sirkelen, som uttrykker evighetssiden ved treenigheten.	*Alle fire farger*	
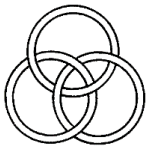	**Tre ringer** som griper inn i hverandre er også et trenighetssymbol. Når kjernen av dem ses isolert får man en keltisk trinitatis-knute, som også er et evighetssymbol.	*Alle fire farger*	

Revidert symbolliste for Den norske kirke 2015

Illustrasjon	Beskrivelse	Kan brukes på farge:	Plassering
	Fisk er et Kristus-symbol fra urkirken. Dette henger sammen med at hver bokstav i det greske ordet for fisk "ichtys" danner en kristen bekjennelse "Iesous Christos Theou Hyos Soter" (Jesus Kristus Guds Sønn Frelser).	*Alle fire farger*	
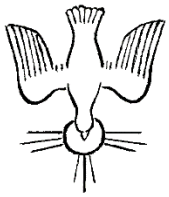	**Hellig Ånd-due** er et symbol for Den Hellige Ånd (Matt. 3,16), og flyr alltid nedover. Duen skal ha korsmerket eller stråleformet glorie rundt hodet.	*Rødt*	
	Noah-due symboliserer fred og håp gjennom at den brakte olivengrenen til arken etter syndefloden (1. Mos 8,11). Den flyr opp eller bortover.	*Hvitt, grønn*	
	Flamme/ildtunge er et symbol på Den hellige ånd (Apg. 2,3-4).	*Rødt*	
	Palmegren er et symbol for seier (Åp. 7,9), og også hyllest og tilbedelse.	*Hvitt, fiolett og grønt*	
	Aks er et vekstsymbol. Akset på en stola bør være fylt (et modent aks). Til tider er akset kombinert med druene.	*Grønt*	

Godkjent av NFG

Illustrasjon	Beskrivelse	Kan brukes på farge:	Plassering
	Druer er et annet symbol for vekst (sml. 17). Sammen med akset symboliserer de nattverdens vin og brød.	*Hvitt, fiolett og grønt*	
	Anker er et symbol for håpet (Hebr. 6,18). Kan brukes med rep eller kjetting for å understreke dette.	*Grønt*	
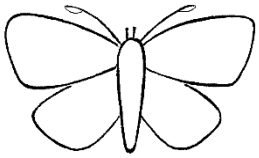	**Sommerfugl** symboliserer Kristi oppstandelse og det kristne håp. Det skal bare være én sommerfugl på en stola.	*Hvitt og fiolett*	
	Tistel symboliserer håpet gjennom blomsten som vokser ut av tornene og lidelsen.	*Fiolett*	
	Hvit lilje er symbolet på Maria, *Hun som fødte Gud*. Kan symbolisere renhet. Når liljen har tre klokker symboliserer den også treenighet.	*Alle farger*	
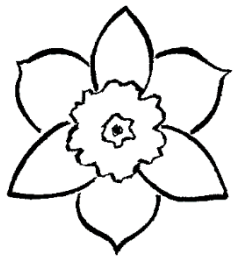	**Påskelilje** er et Kristus- og oppstandelsessymbol.	*Hvitt, grønt*	
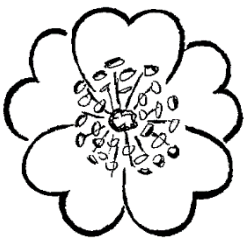	**Rose** kan symbolisere Kristus, fem roser kan symbolisere Kristi fem sår på korset, en femblads-rose kombinerer dette.	*Alle farger*	